

Stanovisko Ministerstva kultury památkové inspekce

č.j. MK 52011/2015 PI ze dne 7. září 2015

Věc: Závazné stanovisko uvedené v § 7 odst. 5 písm. b) zákona č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií, v platném znění a průkaz energetické náročnosti podle § 7a téhož zákona.

Otázky hospodaření energií upravuje zákon č. 406/2000 Sb. K této problematice zaujalo Ministerstvo kultury ve spolupráci s Ministerstvem průmyslu a obchodu postoj shrnutý ve stanovisku Ministerstva kultury, Památkové inspekce č. j. MK 17130/2013 PI ze dne 3. března 2013. Zákon o hospodaření energií byl s účinností od 1. července 2015 novelizován zákonem č. 103/2015 Sb., a v tomto směru je třeba revidovat i závěry obsažené ve výše uvedeném stanovisku. Ve spolupráci s Ministerstvem průmyslu a obchodu tedy Ministerstvo kultury formulovalo v této věci stanovisko nové, které po obsahové stránce plně nahrazuje předchozí stanovisko č. j. MK 17130/2013 PI ze dne 3. března 2013.

Uvedená novela se dotkla současně několika okruhů problémů a na některé otázky naopak zásadní vliv neměla.

Zákon o hospodaření energií upravuje v § 7 snižování energetické náročnosti budov a v odstavci 5 písm. b) hovoří mimo jiné o závazném stanovisku orgánu státní památkové péče.

V ustanovení § 7 odst. 5 písm. b) zákona o hospodaření energií je uvedeno, že požadavky na energetickou náročnost budov nemusejí být splněny u budov, které jsou kulturní památkou, anebo nejsou kulturní památkou, ale nacházejí se v památkové rezervaci nebo památkové zóně, pokud by s ohledem na zájmy státní památkové péče splnění některých požadavků na energetickou náročnost těchto budov výrazně změnilo jejich charakter nebo vzhled; tuto skutečnost stavebník, vlastník budovy nebo společenství vlastníků jednotek doloží závazným stanoviskem orgánu státní památkové péče.

Z hlediska zájmů státní památkové péče jsou rozhodující především otázky plnění požadavků na energetickou náročnost stávajících budov, které jsou obsaženy v ustanovení § 7 odst. 2 a 3 zákona o hospodaření energií. Předmětem závazného stanoviska podle § 14 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění (dále jen „zákon o státní památkové péči“) jsou pak pochopitelně i novostavby v památkově chráněných územích, které zmiňuje § 7 odst. 1 zákona o hospodaření energií, zde však vazba na zachování vzhledu nebo charakteru budovy není natolik jednoznačná jako u budov stávajících, tj. budov zmíněných v § 7 odst. 2 a 3 zákona o hospodaření energií.

Z výše uvedených ustanovení zákona o hospodaření energií je zřejmé, že předmětem posouzení v případě závazného stanoviska orgánu státní památkové péče budou konkrétně navržená opatření, kterými budou plněny požadavky na energetickou náročnost nových budov a v případě větší změny dokončené budovy pak dle § 7 odst. 2 také doporučená opatření pro snížení energetické náročnosti stávajících budov.

Z hlediska postupů orgánu státní památkové péče půjde v takovém případě o vydávání závazného stanoviska podle § 14 odst. 1 nebo 2 zákona o státní památkové péči, kdy předmětem posouzení budou vždy konkrétně navržená opatření a pouze jejich přípustností nebo nepřípustností se ve smyslu § 14 odst. 3 zákona o státní památkové péči orgán státní památkové péče bude zabývat. Současně v takovém případě ve smyslu § 7 odst. 5 písm. b) zákona o hospodaření energií musí z takového závazného stanoviska výslovně vyplývat, zda by tato konkrétně navržená opatření výrazně změnila charakter nebo vzhled chráněných staveb a proč tomu tak v konkrétním případě právě s ohledem na danou stavbu je. Toto platí zejména v případě negativního závěru, ale z hlediska přezkoumatelnosti závazného stanoviska a rovného přístupu v rámci jednoho správního obvodu ve smyslu § 2 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění by tyto okolnosti měly být zřejmé i v případě kladného závěru.

Předmětem posouzení v takovém případě není pouhé obecné vyjádření možnosti nebo nemožnosti plnit požadavky na energetickou náročnost budovy, ale posouzení konkrétního návrhu technického řešení této otázky, tedy zda v konkrétním případě splnění požadavků na energetickou náročnost ve smyslu zákona o hospodaření energií a jeho prováděcího právního předpisu (vyhlášky č. 78/2013 Sb., o energetické náročnosti budov) výrazně změnil charakter budovy nebo její vzhled s ohledem na zájmy památkové péče, a tudíž je možné požadavky na energetickou náročnost na základě výjimky umožněné zákonem neaplikovat.

Zákon o hospodaření energií samozřejmě nevyklučuje posuzování novostaveb v památkově chráněných územích podle § 14 odst. 2 zákona o státní památkové péči, nicméně tam již vazba na § 7 odst. 5 písm. b) zákona o hospodaření energií a posouzení technického řešení z hlediska požadavků tohoto ustanovení není natolik jednoznačná. Lze spíše kabinetně uvažovat o případech, kdy byla před postupem podle § 7 zákona o hospodaření energií posouzena a podle § 14 zákona o státní památkové péči schválena koncepce novostavby a s ohledem na zájmy státní památkové péče byly stanoveny a pojmenovány významné požadavky na vzhled nebo charakter budovy, které by následně měly doznat změn v důsledku aplikace ustanovení § 7 odst. 1 zákona o hospodaření energií. V takovémto případě by pravděpodobně úvahy platné pro změnu vzhledu nebo charakteru stávající budovy v památkové rezervaci nebo památkové zóně mohly být aplikovatelné i na změnu vzhledu nebo charakteru plánované novostavby budovy v památkové rezervaci nebo památkové zóně. Pravděpodobně však půjde spíše o marginální případy, které v praxi budou spíše zřídka, a předmětem posouzení budou návrhy novostaveb již vyhovujících požadavkům na energetickou náročnost budov a prostor pro uplatnění úvah, které by se týkaly zachování již posouzeného vzhledu nebo charakteru budov, tak logicky nebude dán. V takovém případě bude záměr novostavby posouzen čistě z klasických hledisek zájmů státní památkové péče a současného stavu poznání kulturněhistorických hodnot dané památkové rezervace nebo památkové zóny.

Ustanovení § 7 odst. 5 zákona o hospodaření energií pak v několika případech předpokládá, že požadavky pro energetickou náročnost nemusejí být přímo ze zákona splněny ve vyjmenovaných případech, z nichž asi tím nejvýznamnějším případem z pohledu zájmu státní památkové péče jsou budovy navrhované a obvykle užívané jako místa bohoslužeb a pro náboženské účely.

V tomto směru novela č. 103/2015 Sb. zásadní změnu povinností nepřinesla s výhradou, která se týká zpracování průkazu energetické náročnosti (dále jen „průkaz“). Otázka povinnosti zpracovat průkaz je upravena zejména v § 7a odst. 1 a 2 zákona o hospodaření energií. Výluky z této povinnosti obsahuje ustanovení § 7a odst. 5, které výslovně uvádí, že povinnosti podle § 7a odstavců 1 až 3 (především tedy povinnost zpracovat průkaz) se nevztahují mimo jiné na budovy, které jsou kulturní památkou, anebo nejsou kulturní památkou, ale nacházejí se v památkové rezervaci.

V tomto případě tedy novela oproti dosavadní právní úpravě u těchto budov přinesla relativně zásadní změnu, neboť do přijetí této novely platilo, že u těchto budov nemusí být

pouze plněny požadavky na energetickou náročnost budov, pokud by tyto změny negativně ovlivnily jejich charakter nebo vzhled. I v případě negativního postoje orgánu státní památkové péče k navrhovaným opatřením platila pro vlastníka budovy povinnost zpracovat průkaz energetické náročnosti podle § 7a zákona o hospodaření energií. Nové znění § 7a odst. 5 zákona o hospodaření energií již takovýto požadavek na vlastníka neklade, a to obecně bez vztahu k postoji orgánu památkové péče.

V souvislosti se změnou ustanovení § 7a odst. 5 zákona o hospodaření energií pochopitelně odpadá i povinnost umístit v budově průkaz energetické náročnosti a tím i vazba na vyhlášku č. 78/2013 Sb., o energetické náročnosti budov, která upravuje povinnost umístění grafického znázornění průkazu.

Revize aktuálnosti textu stanoviska proběhla naposledy dne: 25. března 2019